

ՏԵՂԵԿԱՆՔ
ՓՈՓՈՒՆԿՈՂ ՀՈԴԿԱԾԻ ԿԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ
ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒՆՏՐՈՒՄՅԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 2. Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները.

ա) **ֆիզիկական կուլտուրա՝** մարդու առողջ ապրելակերպի և ֆիզիկական կատարելագործման համար հասարակության կողմից ստեղծված և օգտագործվող հոգևոր ու նյութական արժեքների ամբողջություն.

բ) **ֆիզիկական դաստիարակություն՝** բնակչության առողջության ամրապնդմանը, աշխատունակության բարձրացմանը և երկարակեցությանը, ֆիզիկապես կոփված ու բարոյապես կայուն սերնդի ձևավորմանն ուղղված կազմակերպված գործընթաց.

գ) **ֆիզկուլտուրայի շարժում՝** բնակչության ֆիզիկական կուլտուրայի մակարդակի բարձրացմանը, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի զարգացմանը նպատակաուղղված պետական և հասարակական կազմակերպությունների ու քաղաքացիների գործունեություն.

դ) **սպորտ՝** ֆիզիկական կուլտուրայի բաղկացուցիչ մաս, պատմականորեն առաջացած՝ մարդկանց մրցակցական գործունեության և մրցումների նախապատրաստման հատուկ մասնագիտական մարզումների գործընթաց.

ե) **Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմ՝** մարզաձևի լավագույն մարզիկներով, մարզիչ-մանկավարժներով, գիտնականներով, բժիշկներով և այլ մասնագետներով համալրված թիմ, որը նախապատրաստվում և Հայաստանի Հանրապետության պետական դրոշի ներքո մասնակցում է միջազգային մարզական միջոցառումներին.

զ) **սիրողական սպորտ՝** մարզական զանգվածային գործունեություն, ֆիզիկական դաստիարակության բաղկացուցիչ մաս, ըստ նախասիրության՝ տարբեր մարզաձևերում շնորհալի և հեռանկարային անհատներին ի հայտ բերելու միջոց.

է) **պրոֆեսիոնալ սպորտ՝** սպորտի բնագավառում շահույթ հետապնդող գործունեություն, որին մասնակցում են պրոֆեսիոնալ մարզական կազմակերպությունները (լիգաներ, ակումբներ, թիմեր), սպորտը որպես մասնագիտություն ընտրած մարզիկները.

ը) **օլիմպիական շարժում՝** սպորտի զարգացմանը, մարդու հոգևոր և ֆիզիկական կատարելությանը, միջազգային սպորտային փոխհամագործակցությանը նպատակաուղղված հասարակական շարժում.

թ) **ֆիզկուլտուրային, մարզական չափորոշիչներ՝** ֆիզիկական վարժությունների համալիր առաջադրանքներ, որոնց կատարման արդյունքներով բացահայտվում են բնակչության տարբեր տարիքային և առողջական խմբերի ֆիզիկական պատրաստականության մակարդակն ու առողջական վիճակը.

ժ) **ուսումնամարզական ծրագրեր՝** ֆիզկուլտուրային, մարզական չափորոշիչներին համապատասխան մշակված տարբեր մակարդակների և ուղղվածության ծրագրեր, որոնց հիման վրա կազմակերպվում է ուսումնամարզական գործընթացը.

ժա) **մարզիչ-մանկավարժ՝** ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառում ուսումնական ծրագրով մարզական, մանկավարժական գործունեություն իրականացնող մասնագիտական կրթություն ունեցող անձ.

ժբ) **մարզիկ (մարզուհի)՝** որևէ մարզաձևով կանոնավոր զբաղվող և տվյալ մարզաձևից մարզական կարգ ունեցող անձ:

ժգ) **Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմի թեկնածու՝** Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող տվյալ մարզաձևի առաջատար մարզիկ, ով Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմի թեկնածուի կարգավիճակ է ստացել:

Հայաստանի Հանրապետության ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական կառավարման լիազորված մարմնի սահմանած կարգով:

ժդ) Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմի անդամ՝ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող տվյալ մարզածևի գծով աշխարհի, Եվրոպայի կամ օլիմպիադայի մասնակից մարզիկ:

ժե) Դոպինգ օգտագործել՝ հակադոպինգային կանոնների խախտում.

ժզ) Հակադոպինգային ապահովում՝ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում, որոնք ուղղված են դոպինգի օգտագործման կանխմանը սպորտում և պայքարը դրա դեմ:

(2-րդ հոդ. փոփ. 10.06.09 [ՀՕ-151-Ն օրենք](#))

Հոդված 7. Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության իրավասությունները

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը՝

ա) հաստատում է ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի պետական քաղաքականության հայեցակարգը.

բ) («բ» կետն ուժը կորցրել է 22.05.2003 թվականից՝ 18.04.03 [ՀՕ-540-Ն օրենք](#))

գ) սահմանում է ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառում պետական պատվերի տեղադրման [կարգը](#).

~~դ) հաստատում է ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի նորմատիվ ակտերը:~~

դ) հաստատում է ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի նորմատիվ ակտերը, մասնավորապես՝ գանգվածային սպորտին, բարձրագույն նվաճումների սպորտին և մանկապատանեկան սպորտին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերը.

ե) իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված այլ լիազորություններ:

զ) սույն հոդվածի «դ» կետով նախատեսված լիազորությունները Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը կարող է վերապահել ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի լիազոր մարմնին:

(7-րդ հոդ. փոփ. 18.04.03 [ՀՕ-540-Ն օրենք](#))

Հոդված 9. Հայաստանի Հանրապետության ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական կառավարման լիազորված մարմնի իրավասությունները

Հայաստանի Հանրապետության ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական կառավարման լիազորված մարմինը՝

ա) իրականացնում է բնագավառի միասնական պետական քաղաքականությունը և զարգացման ռազմավարությունը.

բ) համադասում է պետական և տարեկան ծրագրերի մշակման գործընթացը: Մշակում և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հաստատմանն է ներկայացնում այդ ծրագրերով նախատեսված պետական պատվերների տեղադրման կարգը.

գ) համադասում է բնակչության շրջանում տարվող ֆիզկուլտուրային-առողջարարական, մարզական աշխատանքները, Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերի համալրման գործընթացը.

դ) շահագրգիռ նախարարությունների, գերատեսչությունների, Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի, այլ մարզական կազմակերպությունների հետ մշակում և հաստատում է ֆիզկուլտուրային, մարզական չափորոշիչները: Մշակում և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հաստատմանն է ներկայացնում ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի նորմատիվ ակտերը, մասնավորապես՝ մասսայական սպորտին, բարձրագույն նվաճումների սպորտին և մանկապատանեկան սպորտին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերը.

ե) Հայաստանի Հանրապետության պետական կառավարման մարմինների հետ կազմում և հաստատում է նախադպրոցական և դպրոցական տարիքի երեխաների, սովորող երիտասարդության և ուսանողների ֆիզիկական դաստիարակության պետական ծրագրերը.

զ) իրականացնում է այդ բնագավառի գիտամեթոդական ապահովումը, կազմակերպում է ֆիզկուլտուրային կադրերի, այդ թվում՝ մարզիչ-մանկավարժների պատրաստումը և վերապատրաստումը.

է) համագործակցում է ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի հասարակական կազմակերպությունների հետ.

ը) Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի և օլիմպիական մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաների ներկայացմամբ հաստատում է օլիմպիական խաղերի նախապատրաստման քառամյա փուլային ծրագիրը, հանրապետական մարզական և ~~հանրային~~ զանգվածային միջոցառումների օրացուցային պլանը.

թ) աջակցում է հաշմանդամների շրջանում ֆիզկուլտուրային և մարզական ծրագրերի իրականացմանը.

ժ) իր իրավասության սահմաններում կնքում է միջազգային պայմանագրեր.

ժ.1) տարածքային կառավարման մարմինների հետ համատեղ կազմակերպում է ոլորտի տարածքային քաղաքականության իրականացումը.

ժ.2) ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի վաստակաշատ անձանց, ինչպես նաև այդ ոլորտում ներդրում ունեցած անձանց առաջարկում է ներկայացնել պետական պարգևների, մրցանակների և կոչումների.

~~ժ.3) շնորհում է մարզական կարգեր, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի լավագույն աշխատողներին և կազմակերպություններին պարգևատրում է մեդալներով, մրցանակներով ու դիպլոմներով.~~

ժ.3) մարզիկներին շնորհում է մարզական կոչումներ և կարգեր, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի լավագույն աշխատողներին և կազմակերպություններին, ինչպես նաև այդ ոլորտում ներդրում ունեցած անձանց պարգևատրում է մեդալներով, մրցանակներով, հավաստագրերով, հուշանվերներով և արժեքավոր այլ նվերներով.

ժ.4) միջազգային միջոցառումներում առավել բարձր արդյունքների հասած մարզիկներին արժանացնում է «Սպորտի վաստակավոր վարպետ» կոչման.

ժ.5) ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառի վաստակաշատ անձանց արժանացնում է «Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պատվավոր աշխատող» կոչման.

ժ.6) մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաների հիմնադրման թույլտվություն է տրամադրում, վերահսկողություն է իրականացնում մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաների նկատմամբ.

ժ.7) հաստատում է օտաերկրյա պետություններում կազմակերպվող մրցաշարերին և այլ մարզական միջոցառումներին մեկնող պատվիրակությունների ոչ մարզիկ ներկայացուցիչների կազմը.

ժ.8) հաստատում է հակադոպինգային կանոնները:

ժա) իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված այլ լիազորություններ:

(9-րդ հոդ. փոփ. 10.06.09 [ՀՕ-151-Ն](#), 14.04.11 [ՀՕ-88-Ն](#) օրենքներ)

Հոդված 12. Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեն

Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեն (այսուհետ՝ ՀՕԿ) գլխավորում է օլիմպիական շարժումը երկրում:

Հայաստանի Հանրապետության ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական կառավարման լիազորված մարմնի և օլիմպիական մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաների հետ ՀՕԿ-ը մշակում և իրագործում է բարձրագույն նվաճումների՝ սպորտի զարգացման միասնական քաղաքականությունը:

ՀՕԿ-ը գործում է Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի խարտիային, իր կանոնադրությանը և Հայաստանի Հանրապետության օրենքներին համապատասխան:

ՀԱՕԿ-ն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերի և մարզիկների մասնակցությունն օլիմպիական խաղերին ու Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի հովանու ներքո անցկացվող մյուս միջոցառումներին:

Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերը և մարզիկներն օլիմպիական խաղերին և Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի հովանու ներքո անցկացվող մրցումներին մասնակցում են Հայաստանի Հանրապետության պետական դրոշի ներքո:

Օլիմպիական շարժման և բարձրագույն նվաճումների՝ սպորտի զարգացման հարցերում ՀԱՕԿ-ը համադասում է հասարակական մարզական կազմակերպությունների աշխատանքները:

ՀԱՕԿ-ը մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաների և շահագրգիռ կազմակերպությունների ներկայացմամբ մշակում է օլիմպիական խաղերի նախապատրաստման քառամյա փուլային ծրագիրը:

ՀԱՕԿ-ը Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի խորհրդանիշների, նշանաբանների պահապանն է մեր երկրում: Հայաստանի օլիմպիական խորհրդանիշները գովազդային կամ այլ նպատակներով կարող են օգտագործվել միայն ՀԱՕԿ-ի թույլտվությամբ և պայմաններով:

ՀԱՕԿ-ն իր առջև դրված խնդիրներն իրականացնում է պետական բյուջեի նպատակային հատկացումների, ֆինանսական սեփական միջոցների և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը չհակասող այլ աղբյուրների հաշվին:

ՀԱՕԿ-ը, համաձայն օլիմպիական խարտիայի, աջակցություն է ցուցաբերում դոպինգի օգտագործման կանխարգելմանը սպորտում և դրա դեմ պայքարին, ինչպես նաև աջակցություն է ցուցաբերում խտրականության և բռնության գանկազած ձևի արտահայտման հակազդեցությանը սպորտում:

Հոդված 13. Մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաները

Մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաները՝

~~ա) մշակում և իրականացնում են մարզաձևերի զարգացման ծրագրեր, կազմակերպում են հանրապետական առաջնություններ, ուսանողական մարզական խաղեր, նախապատրաստում են Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերին և մարզիկներին՝ աշխարհի և Եվրոպայի առաջնություններին, համաշխարհային ունիվերսիադաներին և միջազգային մրցաշարերին մասնակցելու համար:~~

~~բ) քառամյա փուլային ծրագրով նախապատրաստում են Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերը՝ օլիմպիական խաղերին մասնակցելու համար:~~

1. Մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաները սպորտի առանձին տեսակը կամ տեսակները զարգացնելու նպատակով ստեղծված կազմակերպություններ են, որոնք կարող են ֆեդերացիա ճանաչվել, եթե՝

ա) մշակում և իրականացնում են մարզաձևերի զարգացման ծրագրեր, կազմակերպում են հանրապետական առաջնություններ, ուսանողական մարզական խաղեր, նախապատրաստում են Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերին և մարզիկներին՝ աշխարհի և Եվրոպայի առաջնություններին, համաշխարհային ունիվերսիադաներին և միջազգային մրցաշարերին մասնակցելու համար:

բ) քառամյա փուլային ծրագրով նախապատրաստում են Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերը՝ օլիմպիական խաղերին մասնակցելու համար:

գ) աջակցություն են ցուցաբերում դոպինգի օգտագործման կանխարգելմանը սպորտում և դրա դեմ պայքարում, ինչպես նաև աջակցություն են ցուցաբերում խտրականության և բռնության գանկազած ձևի արտահայտման հակազդեցությանը սպորտում:

2. ֆեդերացիաները կարող են ընդգրկել սպորտային ակումբներ, այլ մարզական հասարակական կազմակերպություններ, միություններ, ընկերություններ ու ակումբներ:

3. Ֆեդերացիաների մեջ ընդգրկվող սպորտային ակումբները կարող են մասնակցել Ֆեդերացիաների կողմից կազմակերպվող մրցաշարերին:

Հոդված 13.1. Մարզածների ազգային ֆեդերացիաների հիմնադրումը.

1. Մարզածների ազգային ֆեդերացիայի հիմնադրման համար անհրաժեշտ է ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական կառավարման լիազորված մարմնի թույլտվությունը: Թույլտվություն ստանալու համար լիազորված մարմին անհրաժեշտ է ներկայացնել.

ա) դիմում

բ) ազգային ֆեդերացիա հիմնադրելու մասին հիմնադիրների որոշումը կամ հիմնադիր ժողովի (համագումարի կամ օրենքով սահմանված այլ մարմնի) արձանագրությունը՝ ստորագրված բոլոր հիմնադիրների կամ օրենքով նախատեսված դեպքերում՝ ժողովի նախագահի և քարտուղարի կողմից.

գ) ազգային ֆեդերացիայի անձի կանոնադրությունը՝ հաստատված հիմնադիր (հիմնադիրների) կամ հիմնադիր ժողովի (համագումարի կամ օրենքով սահմանված այլ մարմնի) կողմից.

դ) տեղեկություններ այն սպորտաձևի վերաբերյալ, որի կապակցությամբ դիմումատուն պատրաստվում է կազմակերպել և իրականացնել մրցաշարեր, ներառյալ մանրամասն տեղեկատվություն սպորտի վարման և մրցումների կարգավորման կանոնների վերաբերյալ տեղեկատվություն:

2. Լիազորված մարմինը կարող է մերժել թույլտվության տրամադրումը, եթե հիմնադրվող ֆեդերացիան չի համապատասխանում սույն օրենքի 13-րդ հոդվածի պահանջներին կամ կանոնադրությամբ սահմանված դրույթները հակասում են օրենսդրությամբ սահմանված պահանջներին.

3. Մեկ սպորտաձևի համար ազգային ֆեդերացիա հիմնադրելու թույլտվություն տրամադրվում է միայն մեկ կազմակերպությանը, եթե այլ բան սահմանված չէ օրենքով:

4. Հիմնադրման թույլտվություն ստացած մարզածների ազգային ֆեդերացիան ենթակա է պետական գրանցման օրենքով սահմանված կարգով:

Հոդված 14. Այլ մարզական հասարակական կազմակերպությունները, միությունները, ընկերությունները և ակումբները

Այլ մարզական հասարակական կազմակերպությունները, միությունները, ընկերություններն ու ակումբներն իրականացնում են ֆիզկուլտուրային-առողջարարական, մարզական ~~հանրային~~ գանգվածային միջոցառումներ, ինչպես նաև մարզածների զարգացման և մարզական հերթափոխի պատրաստման ծրագրեր:

Այլ մարզական հասարակական կազմակերպությունները, միությունները և ընկերությունները սույն օրենքով սահմանված կարգով պարտավոր են հավատարմագրվել:

(14-րդ հոդ. փոփ. 10.06.09 [ՀՕ-151-Ն](#), 14.04.11 [ՀՕ-88-Ն](#) օրենքներ)

Օրենքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 4.1 գլխով.

Գ Լ ՈՒ Խ 4.1

ՀԱՎԱՔԱԿԱՆ ԹԻՄԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ, ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ, ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ

Հոդված 18.1. Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմի ձևավորումը

Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերը (այսուհետ՝ հավաքական թիմ) ձևավորվում են համապատասխան մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաների կողմից:

Հոդված 18.2. Հավաքական թիմի հիմնական նպատակները

Հավաքական թիմի հիմնական նպատակներն են.

- ա) Հայաստանի Հանրապետության հեղինակության ամրապնդման համար համաշխարհային մրցասպարեզներում, օլիմպիական խաղերում, աշխարհի և Եվրոպայի առաջնություններում մրցանակային տեղեր գրավելը և Հայաստանի Հանրապետության դրոշմ բարձրացնելը,
- բ) նպաստել Հայաստանի Հանրապետությունում սպորտի զարգացմանը և օլիմպիական գաղափարների տարածմանը, մարզաձևերի, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բարոգչությանը.
- գ) նպաստել ժողովուրդների միջև բարեկամության և համագործակցության ամրապնդմանը:

Հոդված 18.3. Հավաքական թիմի հիմնական խնդիրը

Հավաքական թիմի հիմնական խնդիրն է առաջատար մարզիկների սպորտային վարպետության կատարելագործումը, նրանց առողջության ամրապնդումը, նրանց համալիր նախապատրաստումը օլիմպիական խաղերին, աշխարհի և Եվրոպայի առաջնություններին:

Հոդված 18.4. Հավաքական թիմի կազմի սահմանումը

Հավաքական թիմի թեկնածուների առավելագույն թվակազմը սահմանում է համապատասխան մարզաձևի ազգային ֆեդերացիան՝ ելնելով մարզաձևերի միջազգային ֆեդերացիաների կողմից հաստատված կանոնակարգերից, Հայաստանի Հանրապետությունում տվյալ մարզաձևի զարգացման մակարդակից ու տարվա գլխավոր մրցաշարերում մարզիկների մասնակցության արդյունքներից:

Հոդված 18.5. Օլիմպիական հավաքական թիմի ձևավորումը

Օլիմպիական մարզաձևերի մեծահասակների հավաքական թիմի հիմնական կազմի բոլոր անդամները համարվում են օլիմպիական հավաքական թիմի թեկնածու /ՕՀԹԹ/:
Համապատասխան մարզաձևերի ֆեդերացիաների ներկայացմամբ օլիմպիական խաղերի ուղեգիր ձեռք բերած մարզիկների գանկը և օլիմպիական հավաքական թիմի մարզիչների կազմը հաստատվում է Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի կողմից՝ օլիմպիական խաղերին մասնակցելու համար:

Հոդված 18.6. Հավաքական թիմի կազմում ընդգրկված մարզիկների իրավունքները

Հավաքական թիմի կազմում ընդգրկված մարզիկները, մարզիչները և սպասարկող անձնակազմը մարզաձևերի համապատասխան ազգային ֆեդերացիաների հետ կարող են կնքել երկկողմ պայմանագրեր:

Հավաքական թիմի կազմում ընդգրկված մարզիկներն իրավունք ունեն.

- ա) ուսումնամարզական հավաքների և միջազգային միջոցառումներին մասնակցության շրջանում ստանալ օրապահիկ, գիշերավարձ, հանդերձանք եւ մարզական համազգեստ.
- բ) օգտվել ազգային մարզական կենտրոններ հանդիսացող /անկախ դրանց սեփականության ձևից/ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ֆիզկուլտուրային-առողջարարական կառույցներից.
- գ) օգտվել պետական գիտական կենտրոնների, գիտահետազոտական հիստիտուտների, լաբորատորիաների և ուսումնական հաստատությունների փորձակրնստրուկտորական, տեխնոլոգիական և այլ գիտահետազոտական հաստատությունների գիտական բժշկականսաբանական ու տեխնիկական նվաճումներից.

դ) օգտվել բժշկական հակադոպինգային սպասարկումից, ինչպես նաև հիվանդությունների և վնասվածքների դեպքում բժշկական հաստատություններում, բժշկամարզական դիսպանսերներում ստանալ համապատասխան բուժում:

ե) օգտվել պետական բյուջեի, ՀՍՀ-ի, մարզաձևերի ֆեդերացիաների և օրենքով չարգելված այլ միջոցներով ձեռք բերված ժամանակակից նյութատեխնիկական հանդերձանքից /մարզական գույք, մարզական համազգեստ, և այլն/:

զ) արժանանալ սպորտային կոչումների՝ «Հայաստանի Հանրապետության սպորտի վարպետ», «Հայաստանի Հանրապետության միջազգային կարգի սպորտի վարպետ», «Հայաստանի Հանրապետության սպորտի վաստակավոր վարպետ», ինչպես նաև ներկայացվել պարզևատրման՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական կառավարման լիազորված մարմնի և ՀՍՀ-ի դիպլոմներով ու պատվոգրերով, կառավարական պարգևներով՝ օլիմպիական խաղերում, աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնություններում մարզական բարձրագույն նվաճումների հասնելու, համապատասխան մարզաձևի գարգացման գործում մեծ ներդրում ունենալու համար:

է) մարզումների, մարզական հավաքների և միջազգային միջոցառումներին մասնակցելու ժամանակ ապահովագրվել դժբախտ պատահարների պատճառած վնասներից:

ը) մասնակցել անհատական պլանով նախապատրաստման նախագծերի ծրագրմանը, մշակմանն ու վերլուծությանը:

Սույն հոդվածում նախատեսված իրավունքների իրականացման համապատասխան կարգերը լիազորված մարմնի ներկայացմամբ սահմանվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից:

Հոդված 18.7 Հավաքական թիմի կազմում ընդգրկված մարզիկների պարտականությունները

Հավաքական թիմի կազմում ընդգրկված մարզիկները պարտավոր են.

ա) հանդես գալով Հայաստանի Հանրապետության պետական դրոշի ներքո՝ արժանապատվորեն ներկայացնել Հայաստանը միջազգային մրցասպարեզներում՝ օլիմպիական խաղերում, աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնություններում, միջազգային այլ մրցաշարերում և իրենց նվաճումներով ամրապնդել հայրենիքի մարզական փառքը:

բ) դրսևորել քաղաքացիական դիրքորոշում, բարոյականային բարձր հատկանիշներ, տիրապետել ֆիզկուլտուրայի և սպորտի, օլիմպիական և միջազգային մարզական շարժման մասին գիտելիքներին:

գ) անձնական օրինակով նպաստել հավաքական թիմում համերաշխության, ընկերական մթնոլորտի, ազնիվ մրցակցության սերմանմանը, հարգալից վերաբերմունքի ձևավորմանը հավաքական թիմի ղեկավարության, սպասարկող անձնակազմի, մրցավարների և երկրպագուների նկատմամբ:

դ) բարեխղճորեն և ստեղծագործաբար կատարել հավաքական թիմի ղեկավարության հրահանգները, մարզական կազմի պահանջներն ու խորհուրդները:

ե) չխախտել մարզական ռեժիմը, չօգտագործել Միջազգային Օլիմպիական Կոմիտեի, մարզաձևերի միջազգային ֆեդերացիաների և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ արգելված դեղամիջոցներ և մեթոդներ /թմրադեղեր, խթանիչներ և այլն/:

զ) պահպանել համակեցության նորմերը, հասարակական կարգ ու կանոնը:

է) խնամքով վերաբերվել մարզական համազգեստին, գույքին, հանդերձանքին, սարքավորումներին և մարզական այլ պարագաներին:

ը) ապահովել Հայաստանի Հանրապետության ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի պետական կառավարման լիազորված մարմնի, ՀՍՀ-ի, մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաների և հովանավոր կազմակերպությունների հետ կնքած պայմանագրի պահանջները:

Աշխատանքային կարգապահության խախտումների դեպքում հավաքական թիմի մարզիկ-անդամների նկատմամբ կիրառվում է աշխատանքային պայմանագրով նախատեսված կարգապահական տույժ:

Հոդված 18.8 Հավաքական թիմի մարզիչների ու մասնագետների իրավունքները

Հավաքական թիմի մարզիչներն ու մասնագետները պետք է ունենան համապատասխան մասնագիտական բարձրագույն կրթություն, հինգ տարուց ոչ պակաս պրակտիկ աշխատանքի փորձ: Նրանք նշանակվում են համապատասխան մարզածևերի ազգային ֆեդերացիաների կողմից:

Հավաքական թիմի մարզիչներն ու մասնագետները իրավունք ունեն.

ա) ստանալ աշխատավարձ, դրամական պարգև, պատվովձար, պարգևատրում, թոշակ, խրախուսման այլ ձևեր օլիմպիական խաղերում, աշխարհի և Եվրոպայի առաջնություններում մարզիկների կողմից ցույց տրված սպորտային բարձր արդյունքների համար.

բ) ներկայացվել պետական պարգևների՝ օլիմպիական խաղերում, աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնություններում, շախմատի օլիմպիադայում մարզիկների և նրանց մարզիչների կողմից ցույց տրված բարձր նվաճումների համար: «Հայաստանի Հանրապետության ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի վաստակավոր գործիչ», «Հայաստանի Հանրապետության ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի վաստակավոր աշխատող», «Հայաստանի Հանրապետության վաստակավոր մարզիչ» կոչումների շնորհման:

Սույն հոդվածով նախատեսված իրավունքների իրականացման համապատասխան կարգերը սահմանվում է ՀՀ կառավարության կողմից:

Հոդված 18.9 Հավաքական թիմի մարզիչների ու մասնագետների պարտականությունները

Հավաքական թիմի մարզիչներն ու մասնագետները պարտավոր են՝

ա) ապահովել ուսումնամարզական գործընթացի ժամանակակից մեթոդական և կազմակերպչական մակարդակը, օպերատիվ ու հեռանկարային պլանավորումը՝ միջազգային միջոցառումներին նախապատրաստման և մասնակցության անցած փուլերի վերլուծության հիման վրա.

բ) հավաքական թիմում սերմանել ընկերական մթնոլորտ, գործնական մրցակցություն ու հարգալից վերաբերմունք հավաքական թիմի սպասարկող անձնակազմի, մրգավարների և երկրպագուների նկատմամբ.

գ) հասնել հայկական սպորտի հեղինակության ամրապնդմանը միջազգային մրցասպարեզում.

դ) արժանապատվորեն ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետությունը օլիմպիական խաղերում, աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնություններում և միջազգային այլ միջոցառումներին:

Հոդված 18.10 Հավաքական թիմի ղեկավարումը

Հավաքական թիմի ղեկավարումը միանձնյա ղեկավարության իրավունքով իրականացնում է գլխավոր /ավագ/ մարզիչը հավաքական թիմի մյուս մարզիչների հետ, ովքեր պատասխանատու են թիմի անդամների մրցաշարերին նախապատրաստման մակարդակի և ելույթների արդյունքների, համալիր նպատակային ծրագրերի իրագործման, ուսումնամարզական հավաքների անցկացման, դաստիարակչական աշխատանքների և թիմում տիրող հոգեբանական մթնոլորտի համար:

Գլխավոր մարզիչը ղեկավարում է հավաքական թիմի խորհուրդը:

Ըստ մարզածևի խմբերի և առանձին ենթամարզածևերի /ճյուղերի/ մարզիչները մարզիկների անձնական մարզիչների հետ համատեղ մարզիկների մրցաշարերին նախապատրաստման համալիր նպատակային ծրագրերի հիման վրա մշակում և իրականացնում են մարզիկների

անհատական նախապատրաստման պլանները /ծրագրերը/, անմիջականորեն մասնակցում են մարզումային գործընթացին:

Հոդված 18.11 Հավաքական թիմերի մասնագետները

Հավաքական թիմի բժիշկները հետևում են մարզիկների առողջությանը, անհրաժեշտության դեպքում իրականացնում են նրանց բուժումն ու վերականգնումը, ինչպես նաև հսկողության տակ են առնում մարզիկների հաշվեկշռված սնունդն ու այն վայրերի սանիտարահիգիենիկ պայմանները, որտեղ ընթանում է ուսումնամարզական գործընթացը:

Հավաքական թիմի մերսողները ենթարկվում են թիմի բժիշկին, ապահովում են մարզիկների վերականգնումը, անցկացնում են ֆիզիոթերապևտիկ մեթոդներով պրոցեդուրաներ: Հավաքական թիմերը սպասարկող գիտական խմբերի մասնագետները աշխատում են հավաքական թիմի գլխավոր /ավագ/ մարզիչի ղեկավարությամբ, իրականացնում են նրանց նախապատրաստվածության ֆունկցիոնալ վիճակի ու տեխնիկական մակարդակի ընթացիկ և համալիր վերահսկողություն, մարզչական կազմի հետ համատեղ մշակում են մարզիկների մրցաշարերին նախապատրաստման համալիր նպատակային ծրագրերը:

Հավաքական թիմերի մյուս մասնագետները /գինական եւ նավային վարպետները, մեխանիկները, ծիապանները և այլն/ իրենց աշխատանքը կատարում են համաձայն համապատասխան ազգային ֆեդերացիաների կողմից հաստատված պաշտոնական հրահանգների:

Հոդված 18.12 Հավաքական թիմի նյութատեխնիկական և ֆինանսական ապահովվածությունը:

Հավաքական թիմերի նախապատրաստման և օլիմպիական խաղերին, աշխարհի և Եվրոպայի առաջնություններին, միջազգային այլ մրցաշարերին մասնակցությունը՝ այդ թվում նրանց նյութատեխնիկական ապահովվածությունը իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով՝ պետական բյուջեի միջոցների, ինչպես նաև Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեի, համապատասխան մարզաձևերի ազգային ֆեդերացիաների և օրենսդրությամբ չարգելված այլ միջոցների հաշվին: